

روز کارمند

2 / شهریور / 1397

جبران مطالبات با استفاده ی شخصی از اموال دولتی

س1. آیا کارمند می تواند برخی از مطالبات قانونی خود را از دولت نگیرد، و معادل آن، از اموال دولتی مانند تلفن و نوشت افزار و امثال آن استفاده شخصی کند؟

ج. به طور کلی این گونه امور، تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد.

مرخصی استعلاجی صوری

س2. بنده کارمند هستم، اگر بدون داشتن مریضی از دکتری برگه ی مرخصی استعلاجی گرفته، و بتوانم از اداره مرخصی استعلاجی بگیرم، آیا ایراد شرعی دارد؟

ج. در فرض سؤال، جایز نیست.

دریافت اضافه کاری ساعتی بدون انجام کار

س3. لطفاً نظر خود را در مورد دریافت اضافه کاری ساعتی که بسیاری از کارمندان دولت بدون انجام کار اضافی دریافت می دارند، اعلام فرمایید؟

ج. نوشتن گزارشهای غیرواقعی و دریافت پول در برابر ساعات اضافه ای که کاری در آنها انجام نشده جایز نیست ؛ و واجب است پول های اضافه ای که کارمند مستحق دریافت آنها نبوده، بازگردانده شود، ولی اگر قانونی وجود داشته باشد که به مسئول اداره اجازه دهد که در شرایط خاص، ساعاتی را بدون انجام اضافه کاری به عنوان اضافه کاری گزارش کند، در این صورت دریافت اجرت توسط کارمند، طبق گزارشی که مسئول اداره از ساعات اضافه کاری او نوشته، جایز است.

وظیفه ی کارمند در قبال فساد اداری همکارش

س4. وظیفه ی شرعی کارکنان دولت در قبال فساد یا نقض حق و حقوق مردم یا انحراف و دروغ گویی همکار و مدیر کارمند چیست؟ تا چه حدی وظیفه ی شرعی دارد؟ اگر این کارمند مسؤولش باشد چطور؟

ج. در هر صورت وظیفه ی شما - با وجود شرایط امر به معروف و نهی از منکر - امر و نهی زبانی است ؛ و در صورت نیاز به مراتب بالاتر، موضوع را از طریق مراجع ذی ربط پی گیری نمایید.

انجام امور غیر اداری در اداره

س5. چه مقدار از ساعات کاری یک روز کارمند دولت یا بخش خصوصی می تواند به امور صبحانه، نهار، زیارت عاشورا، نماز و سخنرانی، حلقه ی صالحین، مسابقات قرآن و... اختصاص یابد؟

ج. این گونه امور، تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد.

خارج شدن کارمند از اداره برای امور شخصی

س6. کارمند دولت جمهوری اسلامی گاهی از محل خدمت، بدون اجازه ی آن سازمان در تشییع جنازه یا مجلس ختم و... شرکت می کند، حقوقش چه صورت دارد؟

ج. به طور کلی این گونه امور تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد، و تخلف از آن جایز نیست و موجب ضمان است، مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعاً و قانوناً چنین حقی دارد.

مصرف بیت المال در همایش ها

س7. مصرف بیت المال در همایش های بی جهت و صرف تبلیغ و اعلان آمار فعالیت برای سازمان چگونه است؟

ج. این گونه امور، تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد.

استفاده از وسیله ی نقلیه ی اداره برای امور شخصی

س8. استفاده ی کارکنان دولت از وسیله ی نقلیه ی دولتی در ساعات اداری، جهت رفتن به مسجد و شرکت در نماز جماعت، چه حکمی دارد؟

ج. استفاده ی شخصی از اموال بیت المال جایز نیست، و موجب ضمان است، مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعاً و قانوناً چنین حقی دارد.

س9. آیا فرد شاغل در ادارات و مؤسسات دولتی که وسایل و امکانات دولت در اختیارشان می باشد، در صورت تأمین هزینه ی مصرفی- مانند سوخت اتومبیل و... از پول شخصی خود، می تواند از این امکانات دولتی جهت کار شخصی استفاده نماید؟

ج. استفاده ی شخصی از اموال بیت المال جایز نیست، و موجب ضمان است، مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعاً و قانوناً چنین حقی دارد.

استفاده ی شخصی موقت از پول بیت المال و برگرداندن آن

س10. پولی از بیت المال نزد من است، آیا در موقع نیاز شخصی، می توانم از آن پول بردارم و بعداً برگردانم؟

ج. استفاده ی شخصی از اموال پول بیت المال جایز نیست و موجب ضمان است، مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعاً و قانوناً چنین حقی دارد.

استفاده ی شخصی از کامپیوتر و اینترنت اداره

س11. کارمند اداره ای هستم که اوقات فراغتم را با کامپیوتر و اینترنت اداره، کار شخصی انجام می دهم، آیا از نظر شرعی اشکال ندارد؟

ج. استفاده ی شخصی از اموال بیت المال جایز نیست و موجب ضمان است؛ و همچنین انجام امور شخصی در خلال ساعات کار اداری، مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعاً و قانوناً چنین حقی دارد.

برداشتن خودکار اداره

س12. من اشتباهاً و از روی عادت، یک خودکار از اداره ی دولتی برداشته ام، که هرگز دیگر به آن جا نخواهم رفت و امکان رفتن هم نیست. حالا با این خودکار چه کنم؟

ج. اگر به هر طریق (حتی به واسطه ی کسی که مطمئنید به آن اداره تحویل می دهد) می توانید به آن اداره برگردانید، باید برگردانید؛ و یا با تماس تلفنی از مسئول صاحب اختیار آن اداره، اجازه بگیرید.

تقاص حقوق از دست رفته با استفاده از امکانات اداره

س13. این جانب گاهی از تلفن، خودکار و کاغذ اداره استفاده ی شخصی نموده ام؛ و ضمناً حق این جانب را هم همان زمان پایمال کرده اند.

1) آیا الآن باید پول آنها را حساب کرده، بپردازم یا خیر؟

2) و اگر باید بپردازم آیا می توانم بابت حق پایمال شده ام حساب کنم؟

ج.

1) استفاده ی کارمندان از امکانات بیت المال در ساعات رسمی کار به مقدار متعارفی که مورد ضرورت و نیاز است، و شرایط کاری بیانگر اذن

به کارمندان در این مقدار از استفاده است، اشکال ندارد؛ و همچنین استفاده از امکانات بیت المال با اذن کسی که از نظر شرعی و قانونی حق اذن دارد، بدون اشکال است. در نتیجه اگر تصرفات شخصی شما در بیت المال به یکی از دو صورت مذکور باشد، چیزی در این رابطه به عهده شما نیست، ولی اگر از اموال بیت المال استفاده ی غیر متعارف کرده باشید و یا بدون اذن کسی که حق اذن دارد، بیشتر از مقدار متعارف استفاده نمایید، ضامن آن هستید و باید عین آن را اگر موجود باشد، به بیت المال برگردانید؛ و اگر تلف شده باشد، باید عوض آن را بدهید؛ و همچنین باید اجرت المثل استفاده از آن را هم در صورتی که اجرت داشته باشد، به بیت المال بپردازید. (2) نمی توانید و باید آن موارد را از راه قانونی پیگیری کنید.

واگذاری مزایای اداره به دوستان و خویشان

س14. کارمندان دولت در مواردی از مزایایی برخوردار هستند، مانند داشتن دفترچه خدمات درمانی و استفاده از بلیط هواپیما، استخر، آیا می توانند حق خود را به دوستان یا نزدیک ترین ارحام خود واگذار نمایند؟

ج. این امور تابع قوانین مربوط است؛ و اگر بر خلاف قوانین باشد، جایز نیست.

جبران خسارت به بیت المال

س15. بنده کارمند دولت هستم. درباره ی جبران حقوقی که از بیت المال سهواً یا عمدتاً ضایع می گردد، چه باید کرد؟ آیا باید مبلغی را به حساب خزانه کل یا به حساب دستگاهی که در آن کار می کنم، واریز کرد؟ یا باید ردّ مطالب داد؟

ج. در صورت امکان باید آن را به همان اداره یا سازمان برگرداند، و در غیر این صورت، به حساب خزانه داری کل* واریز شود.

* می توانید از شعب بانک ملی سؤال نمایید.

مطالعه ی شخصی در ساعات بیکاری اداره

س16. بنده کارمند اداره ی آموزش و پرورش هستم، حکم مطالعه در ساعات اداری که کار نداریم چیست؟

ج. اقدام به انجام کارهای شخصی در اثناء کار و در محل کار، تابع مقررات و اجازه قانونی مسئول مربوطه است.

استفاده از اموال مصادره ای دولت

س17. آیا استفاده و خرید و فروش اموالی که توسط دولت مصادره شده است، اشکال دارد؟

ج. اگر اموال مزبور به حکم حاکم شرع یا با استناد به قانون جاری دولت اسلامی از مالک قبلی آن گرفته شده باشد، حکم غصب را ندارد؛ و در این صورت خرید و فروش آن بلامانع است.

استفاده ی کارمند از موقعیت شغلی خود در معاملات

س18. آیا خرید کالا توسط کارمندان دولت با استفاده از اسم و عنوان شغلی و مقام خود و گرفتن تخفیف به این صورت حلال است؟

ج. اگر بر خلاف قوانین و مقررات باشد، جایز نیست.

شرکت در نماز جماعت اداره

س19. در اداراتی که نماز جماعت دائر می باشد، اگر کارمندی بخواهد شرکت کند باید محل کارش را ترک نماید. اگر در موقع بیکاری باشد و لطمه ای به کارش نخورد، چه صورتی دارد؟

و اگر در موقع شرکت در نماز جماعت در کارش تأخیر کند، چه صورتی دارد؟

ج. به طور کلی با توجه به اهمیت خاص نمازهای یومیه و تأکید زیادی که بر اقامه ی نماز در اول وقت شده است و با توجه به فضیلت نماز جماعت، مناسب است مسئولین امر روشی را اتخاذ کنند که کارمندان بتوانند در خلال ساعات کار اداری نماز واجب را به طور جماعت در اول وقت و در کمترین زمان بخوانند، ولی باید به گونه ای مقدمات این کار را فراهم کنند که نماز جماعت در اول وقت، بهانه و وسیله ای برای به تأخیر انداختن کارهای مراجعه کنندگان نشود.

هدیه و عیدی ارباب رجوع به کارمند

س 20. بعضی از مشتریان بانک برای انجام سریع کارهایشان و دریافت خدمات بهتر، اموالی را به کارمندان بانک می بخشند، با توجه به این که اگر کارمندان بانک آن کارها را برای آنان انجام ندهند، چیزی به آنان نمی دهند، آیا در این حالت، گرفتن آن مال جایز است؟

ج. جایز نیست کارمندان در برابر انجام کار مشتریان که برای آن استخدام شده اند و در برابر آن هر ماه حقوق دریافت می کنند، از مشتریان چیزی بگیرند؛ و همچنین مشتریان بانک نباید کارمندان را در برابر انجام کارهایشان با پول نقد یا غیر آن تطمیع کنند، زیرا این کار مستلزم فساد است.

س 21. بعضی از مشتریان بانک براساس عادات رایج به کارمندان عیدی می دهند، و اعتقاد دارند که اگر این هدیه را ندهند کارهایشان به شکل مطلوب انجام نمی شود، حکم این کار چیست؟

ج. اگر این هدایا منجر به تبعیض در انجام خدمات بانکی به مشتریان شود، و در نهایت باعث فساد و از بین رفتن حقوق دیگران گردد، مشتریان نباید آن هدایا را به کارمندان بدهند و کارمندان هم حق گرفتن آنها را ندارند.

س 22. چنانچه فردی از باب تشکر و قدردانی از کارمند، هدیه ای به او اهداء کند، حکمش چیست؟ هر چند آن کارمند بدون هیچ گونه چشم داشتی، کاری را انجام داده باشد؟

ج. هدیه در محیط کار و از جانب ارباب رجوع، یکی از خطرناک ترین چیزها است و هر چه بیشتر از آن اجتناب کنید، به صرفه دنیا و آخرت شما، خواهد بود. فقط در یک صورت، دریافت آن جایز است و آن، این است که هدیه دهنده، با اصرار زیاد و با امتناع مأمور از قبول، بالاخره به نحوی آن را اهداء کند. آن هم بعد از انجام کار و بدون مذاکره و حتی توقع قبلی.

س 23. هدایا اعم از نقدی، خوراکی و غیره که توسط ارباب رجوع با رضایت و طیب خاطر به کارمندان دولت داده می شوند، چه حکمی دارند؟ و اموالی که به صورت رشوه به کارمندان داده می شوند اعم از این که بر اثر توقع انجام کاری برای پرداخت کننده باشد یا خیر، چه حکمی دارند؟ و اگر کارمند بر اثر طمع به دریافت رشوه، مرتکب عمل خلاف قانون شود، چه حکمی دارد؟

ج. بر کارمندان محترم واجب است که رابطه ی آنان با همه مراجعہ کنندگان براساس قوانین و مقررات و ضوابط خاص اداره باشد؛ و قبول هر گونه هدیه ای از مراجعہ کنندگان به هر عنوانی که باشد برای آنان جایز نیست؛ زیرا باعث فساد و سوءظن به آنان و تشویق و تحریک افراد طمع کار به عمل نکردن به قانون و تضییع حقوق دیگران می شود.

اما رشوه، مسلم است که برای گیرنده و دهنده آن، حرام است؛ و واجب است کسی که آن را دریافت کرده به صاحبش برگرداند، و حق تصرف در آن را ندارد.